

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkeket a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzeket az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációkat pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	—	4	
Negyedévre	—	—	—	—	—	2	

— Hirdetések díjszabás szerint. —

A modern szociálizmus és a papság.

Írta: Miklós István.

I. közlemény.

Nehéz időköt élünk. Az emberiség története új korszak küszöbéhez jutott. Mindenkit általános nagy kérdések foglalkoztatnak, s mintha mindenki, a társadalom minden osztálya, minden nemzet e korszakban meg akarna örökíteni nevét, a most felszínen levő nagy kérdések megoldásához mindenki hozzá akar járulni. Jól teszik. De a sokoldalú és lázas törekvés, úgy látszik, hiábavaló. Sőt a helyzet mindennap súlyosabbnak látszik. A társadalmi kérdések megoldására irányuló lázas tevékenység mintha még súlyosabbá tenné a helyzetet, előre segítene a vihar kitörését, melyben „az emberek felforgatják a társadalom alapvető elveit, kivonják magukat a törvényes hatóságok alól, szit-

ják a vizályokat, az erkölcsi törvényt és az igazság követelményeit megvetik.”

Mint tudjuk, a veszély nagy. Annál ijesztőbb hang nézve, mert a támadás minden oldalról, az egész világon egyházuink ellen van irányozva. Ennek pedig mi vagyunk a szolgálai. Annál ijesztőbb, mert az egyházzal mi magunk is meg vagyunk támadva s fájdalom, bár a legregőbb és legszervezettebb osztály kellene hogy legyünk, valljuk meg őszintén, az a ruha, mely egyformákra tesz külsőleg, a cselekvésben nem hoz oly annyira össze, mint kellene, mint igaz ügyünk megkívánna és megérdemelné.

Meg kell mozdulnunk!

Fel kell használnunk minden alkalmat arra, hogy a szőnyegen levő nagy kérdéseket helyesen megismerjük s magunkat a megfelelő cselekvésre lelkesítsük.

Ügynevezett modern korban élünk, tehát legyünk mi is modernek!

Nem azt a modernséget értem, mely felforgatni szeretne az egyházban mindent,

mely az egyházat reformálná a korhoz, nem a kort az egyházhoz, hanem azt a modernséget, melyet e korban az egyház elvár tőlünk.

Természetes, hogyha jól megismertük korunk nagy kérdéseit, csak úgy tudunk a cselekvésben azokra felelni, így leszünk úgynevezett korszerű lelkipásztorok, modernek.

Ma társadalom, politika, gazdaság, törvényhozás, minden tele van szociálizmus-sal. Erről beszél az is, aki érti, az is, aki nem érti. Törekedtem megismerni én is, gyűjtöttem az ismereteket, hol gondolkodás, hol olvasgatás, hol szemlélődés útján s azt tapasztaltam, hogy minél tovább jártam utána, fogalmam annál inkább kitágult s a szociálizmusnak, pláne a modern szociálizmusnak meghatározását annál nehezebbnek találtam. Csak arra jöttem rá, hogy baj van. Minél mélyebbre száll az ember az emberi élet lépcsőin, annál többet lát, sőt ha leszáll oda, hol az emberi élet nem ismer határt, törvényt,

TÁRCA.

Igy lön áldozása . . .

Bölesek bölesesége, vigadók vígsága,
Vásárosok vérmes, messzi kiáltása,
Cint, dobópörgetők,
Ágyusütőgetők
Be messze van tőlem, szerelmes Megváltóm,
A világ hívsága . . .

Én immár virágot tövestől téphetek
Kertjűkben ki nem nyit bimbója, hajtása.
Lelkűkből lelkezett,
Százszor felejtkezett,
Én dalom, én lelkem, de ha örült más volt,
S más volt ha szenvedett.

S más felhőkől fakadt gyöngyvőző sírasa,
Nappal küzködése, éjjel virrasztása —
S tépett szárnyveréssel

Utolsó zengéssel

Felcsapott Tehozzádszerelmes Megváltóm,
Igy lön áldozása . . .

Erdős Renée.

KEPESZEDÉSI KÉPEK.

Írta: Pál Dénes.

Kompi Lázár jó módu gazda. Hat ökorcsönget istalójában. Fekvésege pedig elég. Jutna is, maradna is, ha a papját becsületesen kifizetne is. De hát még csepléskor oda szól az anyuknak:

— Hallod-e asszony! osztég az ucsusát ragd fe're. A papunk számára es vetni akarnek a tag zagyagosabb felibe. Hadd táplálja ötet es az Isten, mint a zég madarait a bovtorján magjából.

Igy lett. Vetetett is. Aratott is. De a pap porcióján is szép buza lett. Azért ő nem zugalódott. Csak aratáskor ennyit mondott.

— Szógiám! Hezza fogunk aratni. De a tag borozdáját arassatok külön kévékbe. Minden kévébe egy marek buza es jusson.

S mikor megszólalt kepehordásra a torony csengője, Kompi Lázár volt az első kepevivő.
— Na, Kompi urambátyám! elsőnek hozta a kepet.

— Elsőnek bizon, még peniglen az Isten adományának az legesőjüöl.

— De mintha füves volna!

— Met az izé tisztelendő úr, . . . derága jó köst lesz . . . megeszik a bihalok.

— Hát én mit eszem, Kompi' bátyám?

Nem válaszolt semmit, de mohón nyult a sligovica után. Jót hozott belőle. S mikor ment ki a kapún, csak ennyit mondott:

— Mit? Neki es jut belőle. Aze rakattam minden kevebe egy marek buzat Fő'séges köst.

Más ember áll szekérrel a kazal mellé. Kis fia is vele van. A principális káplánját bizta meg a kepe felülvizsgálásával. Ő már jól lakott vele.

— No Estánka! ájj oda ne a zókrók elejibe, hogy megájjanak. Ügy-e káplány ül a zeb-atáját! szép kepet hozok.

— Szép, szép.

OBERBAUER A. UTODA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 41.

„A legjobb hírnévnek érdendő és legregjibb egyházi szerek, ruhák, zászlók-stb. gyára.”
Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmenve.

hoi a szenvedélyek egészen felszabadulva dühöngnek. ott rémséges képet lát, iszonyú, élő sebet. Ezt az általános bajt nevezi a világ szocializmusnak, de ezt úgy meghatározni, hogy abban megtalálja az ember azt, mit érteni akar alatta; meghatározni úgy, hogy e meghatározás lerajzolja lelkünkben a való képet, lehetetlen.

A hány ember foglalkozik vele, annyi-féle fogalma van róla majdnem. Sokan azt állítják, hogy e világszerte ismeretes baj tisztán gazdasági kérdés. A keresztény szocializmus hívei és tudósai közt is vannak ezen elméletnek hívei, törekednek is ezúton a megoldásra.

Vannak, kik társadalmi kérdésnek nevezik. Azok ugyanis, kik a világnak nem gazdasági, sem politikai, sem vallás-erköcsi kérdéseivel behatóan nem foglalkoznak; kik e kérdéseket nem nagy általánosságban nézik, hanem saját kis körükben; ezek mondják, hogy a szocializmus társadalmi kérdés s ezek törekednek sokféle irányban mozgásba hozni a társadalmat, hogy e kérdés megoldásához hozzájáruljanak, vagy megoldják.

Vannak, kik a hibás jogi elveken felépült mostani politika következményének mondják. Bármint vélekedjenek e rendszerek tudósai, egy bizonyos, az t. i.: hogy a mai szociális kérdések akkor kezdtek elfoglalni az emberek lelkét, akkor születtek, mikor az Istenségnek és eszméjének ellenségei az élet központjába világosságnak és korlátlan úrnak a korlátolt emberi eszt állították.

Ebből született a 18. század hitetlen bölcselete, s aztán e bölcsélet szülte a liberalizmust a tudományban, a gazda-

ságban, a politikában, a társadalomban. Ez minden tételes isteni törvényt és nyilatkozatot igazságot eldob. Elveti még azokat az igazságokat és elveket is, melyeket az emberiség élete fejtett ki önmagából. Ezáltal egy új világnézetet teremtett, mely anyagelvi alapból indul ki. Miután ez a világnézet szülőanyja az emberiség mai minden bajának s ez a krisztusi, isteni elvek kiszorításán, letörésén s mindannak lerombolásán épül föl, mi ezeken az elveken felépült sok század és évezredek alatt, világos, hogy ez valóság-erköcsi kérdés. Ezt az új világnézetet nevezhetném modern szocializmusnak.

Modern lehet, de nem új. Oly régi, mint az ember, mint az emberi társas élet. Mióta vannak jók és rosszak, mióta vannak gazdagok és szegények, mióta vannak urak és szolgák, mióta vannak felsőbbek és alsóbbak, mióta különböző érzelmek dagasztják a szívet és különböző meggyőződések foglalkoztatják a gondolkodó ember lelkét, azóta folyton felszínen vannak e kérdések, bár különböző címenek, azóta folyton foglalkoznak e kérdések rendezésével, hiszen maga az isteni mester: Jézus is törvényeivel ezt célozta.

Mai alakjában is van szinte háromszáz éves Hosszú gyermekkor! Ha ehez arányos lesz élete kifejődött állapotában, akkor rendkívül hosszú lesz. Talán az emberiség történetének egy szakaszát egészen be fogja tölteni.

Ez a modern szocializmusnak nevezett világnézet sohasem volt oly kapós, mint ma s nem is volt soha oly elterjedt mint ma. Azt mondhatnók, hogy az értel-

miség az egész világon ezen rágódik, ebből táplálkozik. Filléres újságokban, havi füzetekben, politikai társadalmi, gazdasági lapokban a szellem e világnézetből ömlik szét a lelkekre.

Ez a világnézet tehát lefoglalta magának mindazokat az ereket, melyek szellemét néha észrevétlenül is, széthordják a világ legelrejtettebb zúgába is.

E világnézetnek szolgálatában állanak a gépek által munkájukból kiszorított elkeseredett munkások; ennek terjesztői a gépek és gyárak által tönkretett kisiparosok, a kiscgazdák, kiket a módosabbak ma-holnap vagyonukból kifogtatnak, s az elkeserített nemzetiségek. Értelmi vezető pedig a szabadkőművesség, mely annyira elbizta magát, hogy most már nyíltan, gyűléseken, tudományos munkákban hirdeti: le Krisztussal, le az Egyházzal!

Ennek szolgálatában áll a mai tudományosság minden ága. Övé a természettudomány, hiszen az nem tud Istenről, alkotóról, a létnek okát és célját nem benne keresi. Övé a történelem, mely anyagelvi alapon nézi az egész emberiség életét a múltban, a legnevezetesebb, korszakalkotó eseményeket oly természeti tüneményeknek nézi, mint a hideget, vagy meleget, vagy pedig, természetes evolució szükségszerű alkotásának s mindent cáfol, mindent gyaláz, mi isteni. Övé a bölcsélet, metafizikát nem ismer. Övé a jog, mely anyagelvi alapon vizsgálva az embert, a társadalmat, azoknak célját, rettenetes elveket hirdet s visz be a politikába; a törvényhozásba. Övé tehát az irodalom, a társadalom, a politika, majdnem a törvényhozás is egészen.

Ma-holnap ő ural mindent. Elterjedésén, hatalmán, félelmetes befolyásán nem lehet csodalakozni. Ez bizonyosan csak okozat!

Ma is mindennap, minden órában, saját szemünk előtt is folynak le oly jelenetek, melyek hasítják a társadalmi osztályok közt az úrt mélyebb és mélyebbre; melyek nevelik az elkeseredést és ellenségeskedést; melyek útát mutatnak, sőt felhívják az embereket a rettenetes világnézet elveinek követésére.

A PERRENDTARTÁS ÉS A TANUK VALLÁSA.

Tudvalevőleg főpásztorunk azért ment Pestre, hogy résztvegyen a főrendiház közjogi és törvénykezési bizottság ülése tárgyalásán. Erről az ülésekről a Pesti Napló így ír:

A főrendiház közjogi és törvénykezési bizottsága ma tárgyalta a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslatot, amelynél szokatlanul nagy vita fejlődött ki. A bizottság tagjai mind elismerésüknek adtak kifejezést a javaslat felett, de már a második szónok, Pallavicini

— Mán pediglen nem sokat hallom a zörgő szöszatát. Úgy gondolom, hogy minden templonyba járásomra esik ebből egy kéve.

— Hát miért nem jön többször az Isten házába. Hiszen milyen szép termést adott a jó Isten, megérdemlené. Úgy kellene, hogy minden templombajlására ebből csak egy száll jusson.

— Jaj káplány úr! Szép a termés, de megdögtünk érte. A templonyba' penég telen hideg van, nyáron meleg, elszundit az ember. Akko' mit keressék ott.

— De Mózsibá' ne dobálja úgy a kéveket, mind kihull a szem.

Megszólal Estánka is.

— Instálom tisztelendő úr, a mán nem. Édös apám otthon a csürfödjin a cseberruddal mán kiverte.

Miklós Jancsi még reggel behányt a szekér derekába másfél kalangyányi buzát. Be is fogott, el is hajtott. De meg délután is szekere ott állott a Mózsi korezmája előtt. Ő benn iszolgált. Ivott bizony, még pedig tíz kévét ivott el. S mikor elindult, úgy pótolta a hiányt, hogy a tíz nagyobbacsakából huszat kötött. Beállt a paphoz.

— Kinyeret hoztam plébános úr. Lesz mit egyék!

— Igen Jánosbá, de aprók.

— Aprók, aprók, de vadnak olyan nagyok, mint a plébános úr hangja.

Szekérűrités után követeli a just, a pálinkát.

— Enye, de az én kevéimből mérte a porciósát. Eleget adunk jól taresuk, többet es adhatna.

A hosszú adventi estén egy kis szóbeszédre Tudós Gáborhoz gyűlnek össze a faluból.

— Jó' megszette magát —, szolt Emrebá. Mikor idehoztuk, nyóc szekérral mentünk érte. A nyóc szekérre egy feslagja vót csak.

— Emlékszem komám, éppen úgy vala.

— De mos' mán azt se tuga mije van. Még a levelendájából es kihizatuk.

— Bizon komám, jó fe'csafarta a képét. Nem enged. Még azok es hitvány emberek, papostó' együtt, kik így rétfika'nak.

— Mán én nem fizetek. Peniglen a törvény eleibe vitte. De azé' se. Megmutatom, hogy nem. Inkább reformatus leszek.

Szotyogó Elek is megszólal.

— Jó, jó, de szépön szaval a peredikáció szekbe. Oszteg gyönyörű nagy a hangja es, mint egy állat. Hát megérdemli. Jó s pontos pap.

— Hát azé' fizessük, azé' taresuk —, vágják vissza a két koma —, hadd szavazzon s énekeljen. Mű taresuk, hát annak úgy ke' lenni. De úgy se fizetek. S ha licitáltat, akkor vágok, de neki énekeni ke'. S punktum.

Ede örgróf szóba hozta a 306. szakaszt, amely elejti a tanukhoz vallások iránt intézendő kérdést s a könyvkivonati illetékeseket szabályozó szakaszokat. A többi felszólaló azután kivétel nélkül ezt a két kérdést firtatta. Prohászka és Ottokár püspök szerint Magyarországon a vallás bizonyos színezetet ad a jogi nézeteknek s a bíró eljárása szempontjából fontos tudni azt, milyen vallású a tanú.

Antal Gábor református püspök éppen megfordítva: a vallás teljes szabadságához tartozandóknak veli azt, hogy az mindenkinek egyéni ügye legyen. Báró Rudnyánszky József is ezen a nézeten volt, viszont általános meglepetésre — vagy tán éppen nem volt ez meglepetés? — Günther Antal, a kuria elnöke odaállt a klerikális tábor uszályhordozójának és sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy a jelzett szakasz átment a képviselőházban. Gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök és Hosszú Vazul püspök természetesen szintén azon a nézeten voltak, mint a kuria elnöke. A szavazásnál a javaslatot általánosságban egyhangúlag elfogadták, a 306. szakasz mellett nyolcan, ellene is nyolcan szavaztak s így Wlassics Gyula elnöki szavazata döntött a képviselőház szövege mellett.

Főpásztorunk így beszélt:

Gróf Majláth Gusztáv püspök nem ért egyet Antal Gáborral, hogy a vallás egészen egyéni dolog volna, amelyhez a közügy érdekének semmi köze; ellenkezőleg, azt kívánna, hogy a z állam törvényeiben a vallásra minél nagyobb súlyt helyezzen. Ha nyílt támadást nem is lát a törvényjavaslatban a vallás ellen, a vallás lekiésményesítés is támadás, mellyel szemben a főrendiháznak állást kell foglalnia. A bíró függetlenségének szempontjából is fontosnak tartaná, hogy a tanu vallását illető kérdés benmaradjon a 306. §-ban, mert ha nincs kötelezőnek kimondva a bíróra nézve s mégis kérni, ezzel csak támadásoknak teszi ki magát. A képviselőházban csak három szavazattal, jóformán véletlenül ment így keresztül a szakasz, a főrendiháznak kötelessége az ily módon keletkezett sérelmet jóvátenni.

Pesti Hirlap.

A főrendiház közjogi és törvénykezési bizottsága pénteken délelőtt vette tárgyalás alá a perrendi javaslatot, melyet tudvalevően a képviselőház már általánosságban és részleteiben is megszavazott. Nagy várakozással néztek már a főrendiház bizottsági tárgyalásá elé is, mert hire járt, hogy a 306. szakasz visszaállítására érdekeben már itt indul meg a főrendek részéről az akció és hogy a főrendiház meg akarja változtatni az e szakaszban foglalt anyag intézkedést, mely szerint a tanuhoz az általános kérdések során a vallásra vonatkozó kérdés nem intézhető.

Valóban, a főrendiház bizottsági vitája főképen e szakasz körül forgott. Örgróf Pallavicini Ede szólalt fel elsőnek a 306. szakasz eredeti szövegének fentartása mellett, utána Prohászka, majd Majláth Gusztáv püspökök és Hosszú Vazul görög kath. püspök egymástól szólaltak föl a vallásra vonatkozó kérdés mellett, azzal, hogy e kérdés mellőzésében vallásellenes tendenciát látnak. Egyedül Antal Gábor református püspök vette erősen védelmébe a képviselőház módosítása szerint elfogadott szakaszt, azzal az érveléssel, hogy a vallás mindenkinek egyéni ügye, míg Gün-

ther Antal volt igazságügyminiszter és báró Rudnyánszky József közepálláspontot foglaltak el, hogy: ha már egyszer a képviselőház úgy határozott, hát ne változtassunk rajta. Söt Székely Ferenc igazságügyminiszter is erre a felemás álláspontra helyezkedett, kijelentve, hogy sajnálja ugyan az eredeti szöveg megváltoztatását, az igazságügyi bizottságban ellene is nyilatkozott, de ha a képviselőház már így határozott, kéri hagyják meg, ahogy van.

A főrendiház bizottsága általánosságban el is fogadta a perrendi javaslatot, a részletes vita során azonban a 306. szakaszról Pallavicini örgróf formálisan is megtette indítványát a vallásra vonatkozó kérdés visszaiktatása tekintetében. Szavazásra kerülően a dolog, nyolc szavazattal állott nyolc szavazattal szemben, úgy, hogy az elnök Wlassics Gyulának kellett szavazatával döntenie. Dícséretére válik Wlassicsnak, hogy a liberálisabb álláspont mellett döntött, vagyis amellelt, hogy a 306. szakasz a képviselőház módosítása szerint fogadtassék el, tehát a vallásra vonatkozólag ne lehessen kérdést intézni a tanukhoz.

Az „Alkotmány” — legtecsületesebben s nyílt őszinteséggel ír:

A bizottság többsége hosszú, beható és érdekes vita után elfogadhatónak találta a törvényjavaslatot. A legnagyobb érdeklődést, mint a képviselőházban, úgy itt is a könyvkivonatok illetékességéről szóló szakasz, no meg az a szakasz keltette, mely szerint a tanuk azonosságának megállapításánál a vallás iránt való kérdés mellőzendő. Ez utóbbi intézkedésről szóló szakasz felett külön szavazás volt, amely arra az érdekes eredményre vezetett, hogy nyolcan a vallás mellözése ellen, nyolcan pedig a vallás mellözése mellett szavaztak, úgy hogy az elnöknek kellett döntenie. Wlassics Gyula pedig őszabadelvű tradícióhívő hiven az „erkölcs-nemesítő” munkakormány igazságügyminiszterének vallásellenes felfogása mellett szavazott.

Ezt így hozta magával az a „magasabb közeleti erkölestan”, amelynek kultuszát Wlassics úr annak idején, Bánffy hírdet kormányzata alatt a kultuszminiszteri székéből hirdette. Azon se csudálkozunk, hogy többek között Antal Gábor református püspörintendens is Székely vallásellenes álláspontra helyezkedett szavazatával. Külön meg kell említenünk, hogy Günther Antal kuriai elnök is a vallás ellen szavazott. Az a Günther Antal, aki éveken keresztül lelkes néppárti vezércikkíró volt s akit egész politikai pályáján, államtitkár és igazságügyminiszter korában is állandóan a zsidó sajtó azon súlyos vádja kísért, hogy „klerikális”. Günther talán azt a vádat akarta most megcáfolni és talán a Galilei-kör és a Reformklub tiszteletbeli tagságára pályázik. Annál melegebb elismerés illeti a bizottság azon tagjait, akik a vallás meghagyása mellett szavaztak. S itt első helyen gróf Degefeld Lajost kell említenünk, aki református létére megörízte erős pozitív krisztusi hitét és szavazatával is mutatta, hogy ezen a krisztusi alapon — s ebben Tiszta István híve — szívesen együttműködik a katolikusokkal a keresztény Magyarországnak a kormányzat és a közelet egész vonalán való revindikációjáért. Örgróf Pallavicini Ede ezutal hű maradt nagymúltú családjának katolizmus tradícióhoz és gróf Majláth G. Károly, Prohászka Ottokár, Hosszú Vazul és Radu Demeter püspökökkel szavazott.

Választási harc Esztergomban.

Esztergomban, mint odavál t, lap társunk értesít, a pártküzdelmek hullámai nagyra nőttek eddig is. A munkapárti Széchenyi Emil gróf és a 67-es pártönkivüli Szemere Miklós vívják egymással a harcot a mandátumért. Az egész helyi érdekű mozgalomhoz nem volna szavunk, ha a jelen esetben az esztergomi papság politikai felfogásában és magatartásában nem látnánk egy kisebb fajta bábeli zavarodást. Ha a népek iskolájában — docet Germania, úgy a magyar katolikus közeletre vonatkozólag is igaz: docet Strigonium.

Mert azt sehogy se tudjuk megérteni, — hogy lehet kath. papnak állást foglalnia a leg-erősebb ekzponálással a református Szemere Miklós mellett gróf Széchenyi Emillel szemben, pláne most, a kath. nagygyűlés után. Széchenyi gróf a nagygyűlési szereplésével vezér-katolikusává avatta magát s halára kötelezte maga iránt a küzdő katolikusok táborát. Szemere pedig még reformátusnak is szintelen és közömbös közeleti alak. Ami pedig a hazafiságot illeti, ha ennek mérővesszőjévé a közjogi elveket tesszük, akkor kettőjük között alig lesz különbség. Egyik is, másik is 67-es. Egyik tehát tizenkilenc, másik egy híján husz. A különbség csak annyi, hogy Szemere pártönkivüli, Széchenyi pedig pártkötelekbe tartozik. No már most egy kis közjogi árnyalatofkért, egy politikai formuláért elhagyni a hitvalló katolikusok s ezzel egyidejűleg feláldozni az egyházi érdeket, — ez teljesen érthetetlen magatartás egy Rajner Lajos oldala mellett működő központi, vezető papságnak. Azt még értenők, ha 67-es és 48-as között folya a küzdelem, de ezt is csak akkor, ha két egyforma érdemű katolikus képviselőjelölt állana szemben egymással, de így, fájdalom, azt kell még mindig keserűen tapasztalunk, hogy nálunk, a papság között is előbbre való a politikai privát guszthus és inyenckedés, mint egyházunk direkt és indirekt támogatása.

Itt a 12-ik óra!

Nem hiába szólított fel az alkoholellesenes szövetség kegyelmes védnöke, gróf Majláth, erdély lánglelkű püspöke a X. kath. nagygyűlést bezáró beszédében hazánk fiatalságát az alkoholtól való tartózkodásra. Ezt teszi minden adott alkalommal. Ezt tette Székelyudvarhelyt is az új főgimnázium megáldása alkalmával. Az ily felszólítások alkalmával rendesen ott van a dohányszástól való tartózkodásra felszólítás is.

Miért az ily felszólítás? Gödri Ferenc sepsiszentgyörgyi polgármester által Sepsiszentgyörgy rendezett tanácsú városról összeállított jelentésben olvassuk, „a katonák kötelesek közül 93 került sor alá és ezek közül 64 alkalmatlannak találtatott, 15 pedig nem jelentkezett s így a haza védelmére 93 fiatal közül csak 14 volt besorozható. Csak 14! A híres Háromszék vármegye központi helyiségéből!

Mi okozta ezt? Nem egyéb, mint az alkohol és a nikotin. Mégis némelyeknek mosolyra nyílik az ajka, midőn korunk legnagyobb nép-
apostola felemeli intő, figyelmeztető szavát! Valóban itt a 12-ik óra, hogy egész eréllyel szembeálljunk fiatalságunk két rettenetes el-lenségével. Mind a kettő irtózatosan pusztítja a nevelkedésben levő testet és annál inkább, minél több szellemi munkával foglalkozik.

A legnagyobb határozottsággal ki kell mondjam, hogy a székely népnek vege, ha őszintén és igazán el nem fogadja az abstinens aláspontot. Mert az alkohol ő felsége iszonyuan hódít a székely nép között és és természetesen nyomában a dohányzás is és ezeknek nyomában van legelső sorban a tüdővész, valóságos meleggáya a tüdővésznek, mert úgy az alkohol, mint a nikotin szerfelett káros hatással van a gyomorra, mely ha nem dolgozik rendszeresen, nincs elég vér s ha nincs elég vér, a test nemes részei nem tápláltnak rendszeren. Csakhamar jelentkeznek a tüdővész, mely állandó járvány gyanánt pusztít minden vidéken. Ha így terjed az alkoholizmus és nikotinizmus, ötven év alatt minden negyedik ember tüdővész lesz. Mert az alkohol és nikotin rémítő nagy mértékben csökkenti az embernek ellenálló képességét.

Valóban itt a tizenkettődik óra odakiáltani mindenkinek: ne mérgezd magadat tovább oh ember! Nezz körül és vedd észre a nagy rombolást, melyet az általad nyalogatott alkohol és nikotin okozott és okoz most is minden percben.

Kérdezd meg: mi tette tönkre a híres magyar középosztályt? Nemde, a hiválgó élet! Az „enni, inni jól tudok, én magyar nemes vagyok” típusus élet.

Az iparos osztály is a lejtőn van s lejtőn van a kisbirtokos osztály is. Tetemes része a vándorbotot készítő, a mulatózó élet után menjen vándorolni, jobb hazát keresni. Pedig abstinens munkáselettel hazánkban is meg lehet élni, még gyarapodni is lehet.

Tehát méltán kiáltják hazánk, nemzetünk választottjai: ne rontsd magadat! Hagyd el az alkohol és nikotin önmérgező káros szokást!

Vigilans.

TAN- ÉS NEVELÉSÜGY.

Tanító és élet.

Mai társadalmi életünkben a szociális érzelem féktelen kitöréseivel a magyar nemzet majd minden osztályában irtózatosan kezd rombolni; a demokrata párthoz tartozó lelketlen szocialista vezérek még a jámborok szívéit is igyekeznek megmetelyezni, — a nép forrong, elégedetlenkedik. Olyan időt élünk, amelyben felette kívánatos, hogy a néptanító ne csak az iskolában feleljen meg kötelességeinek, hanem lépjen ki az élet küzdő terére, társadalmi téren mindent kövessen el a nép anyagi jólétének előmozdítására.

Hogy a szegénysorsú tanuló javára társadalmi téren kifejtendő tevékenységre az erdélyi egyházmegye kath. tanítóit kara minél inkább sarkalva legyen, bátor vagyok a következő indítvánnyal előállani:

A tanítóegyletek hozzanak olyan határozatot, a melynek értelmében a plébános urak minden tanévben március hó végéig tegyenek jelentést a kerületi esperesi hivatalhoz, s ebben jelezzék, hogy a hitközség tanítója mennyiben segítette elő a szegény tanuló iskolába jártatását?

Vagy pedig a Szövetség választmánya a tanítóegyletek nevében mely alázattal kérné fel Püspök Urunk Ő Nagyméltóságát, hogy kegyeskednék körlevélben fölhívni a fűdő plébános urakat, hogy a jelzett értekezés minden tanév végén tennének jelentést a kerületi esperesi hivatalokhoz.

a) Ruhaneműt, lábbelit, avagy pénzbeli segélyt gyűjtött-e a szegény tanuló javára?

b) Tette kísérletet a szegény tanulókat segélyező egyesület megalakítására nézve?

c) Rendezett-e a szegény iskolás gyermekek javára jótékony célú gyermek szinielőadást, karácsonyi pásztorjátékot, májálit? stb.

A kerületi esperes a beérkező jelentések kapesán fölterjesztést tesz a kegyelmes Főpásztor úrnak, hogy a szegény tanuló javára a legszébb sikerrel működő tanítót kitüntetésben, avagy valamely alaptól jutalomban részesíteni kegyeskedjék.

Továbbá a kerületi esperesi-hivatal fölkerethetné a megye kir. tanfelügyelőjét is, hogy a társadalmi téren szép sikerrel működő, különösen a szegény iskolás gyermekek javára munkálkodó, buzgó tanítót a vallás- és közokt.-ügyi Miniszter Őr Ő Nagyméltóságának jutalmazás végett kegyes figyelmébe ajánlaná.

Tudjuk, hogy akárhány állami tanító egy ifjúsági egyesület vezetéséért, vagy daloskör megalakításáért, avagy az idegenajkú növendékeivel a magyarnyelvből föltüntetett eredményért 100—100 kor. miniszteri jutalomban részesül. — Remélni lehet, hogy a vall. és közokt.-ügyi m. kir. Miniszter Őr Ő Nagyméltósága fölterjesztés után a társadalmi téren szép sikerrel működő kath. tanítót is jutalommal fogja kitüntetni.

Kovács Nándor.

HIREK.

MEGHÍVÓ.

A Kath. Népszövetség gyulafehérvári szervezete

f. hó 18-án vasárnap d. u. 4 óraker a sétatéri Vigadó nagytermében

NÉPGYÜLÉST

= tart, melyen beszélni fognak: =

1. Bujáki Domokos úr a „Klerikális“ reakcióról.
2. Rass Károly úr a sajtóról.

Mindenkit, a kit e két fontos napirenden levő kérdés érdekel, megjelenésére kér

Gyulafehérvárt, 1910. december hava

a helyi szervezet.

— Személyi hir. Főpásztorunk kedden délelőtt érkezett haza székhelyére Kolozsvár felől.

— Kegyelmes asszonyunk kedden délután érkezett meg. Régóta várjuk, lelkünk melyéből üdvözljük. Aznap este a papnövendékek s a diákok egyesített énekára szerénadót adott tiszteletére a püspöki sulában.

— Képviselőválasztás. Marosújvárról írják: hogy ott f. hó 12-én dr. Balogh Jenő vallás- és közoktatásügyi államtitkárt egyhangulag a kerület képviselőjévé választották.

— A XV. számú püspöki körlevél a következő tartalommal jelent meg: Dubia circa decretum „Maxima cura.“ — A mezőgazdaság fejlesztésére irányuló közmemüködesről. — Kedvezményes vasúti jegyek kérévényezése. — Népszámlálásnál való közremüködes. — Kolera-betegek látogatásánál veszély ellen öb intézkedés. — A Mária Reparatrix kolostorban Budapestben ostyák kaphatók. — Szentföldi zarándoklat. — Több munkát ajánl, ezek között különösen Ruville „Vissza az Anyaszentegyházba“ című művét. A kitűnő apologetikai mű 1 K. 50 f. előleges beküldése mellett dr. Péter Antal theológiai tanárnál (Gyulafehérvárt) rendelhető meg. Kötött példány ára: 2 korona 50 filler.

— Karácsony a papnöveldében. Érdekes és kedves családi estélyt tartanak zártkörben, otthonosan a fiatal leviták a papnöveldében. Lesz trefás és örvendetesen komoly pontja az estének s végül — a főpásztor kegyességéből tombola. Az érdekes programot a jövő szám hozza.

— A népszövetség helyi szervezetének vasárnapi gyűlésére itt is felhívjuk olvasóink figyelmét.

— Már túlságba mennek a könyöradománygyűjtők városunkban; ezen segíteni kell ebben a nagy drágaságban. Csak a szerkesztőségben egy nap négy könyves ember fordult meg. Ez egy kicsit sok a jóból. Minek annyinak engedélyt adni.

— Az Utitárs iránt oly nagy az érdeklődés, hogy valószínűleg ötszáznál több példányban fog megjelenni. Kerjük a gyors jelentkezést.

— Esti ajátosság. Az est mindig alkalmas a magabeszállásra, — mindenféle, ahol behoztak az esti ajátosságot, nagy halálal emlékeznek róla. Csak hát persze kitartás kell bozza mind a két részről. Így tartják nálunk a zarándab naponkint hét óraker az esti imát több-kevesebb résztvevővel.

— Nemi elégtétel Pollák Lajosnéknak. Még a nyaron történt. A kolozsvári „Újság“ megtámadta a Szent Antal arvházat és megvádolta annak gondnoknőjét, Pollák Lajosnét. A támadás kellő alap nélkül szükkölködött és kimeletlen volt. Folytatása az lett, hogy a Szent Antal arvház ügyét épen a napokban intézményesen biztosítják a jó kolozsváriak s a rendőrség fölmentette Pollák Lajosnét a három rendbeli kihágás vádja s annak jogi következményei alól. A rossz magyarsággal, de kellő igazságérzettel megszövegezett rendőrségi megokolás így szól: A 3031—1910. polgármesteri eln. sz. rendelet alapján bevezetett kihágási eljárás rendjén megállapítottat ugyan, hogy a vádolt helyben Gyufagyár u. 53. sz. alatt Szent Antal arvház néven arvházat és aggménházat tartott, melynek segélyezésére könyöradományokat is gyűjtött és fogadott el s ez intézmény kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabályok nélkül állott fenn: de köztudomású tény az is, hogy a helybeli közigazgatósági hatóság az intézmény működését nemcsak tudta, hanem anyagi támogatással is és könyöradományok gyűjtését engedélyezte, következésképp vádolt kétségtelen jóhiszeműséggel járt el, mely esetben a 14467—905. VII. sz. K. M. döntvény értelmében büntetés nem alkalmazható. De nem volt marasztalható vádolt cselekedészet és a bejelentés elmulasztásával elkövetett közbiztonság elleni kihágások miatt sem, mert a jótékony intézményben részesített áponok kisebb házi teendőkre alkalmazása nem meríti ki az 1876. évi 13. t.-c. 1. paragrafusnak a belső házi cselédre vonat-

kozó ismérveit, nevezetesen sem szerződés, sem legalább egy havi időre való kötelezettség, sem szolgálati bér fenn nem forogtak, következőleg azok nem voltak ily eselédnek minősíthetők s vádlottól nem volt megkövetelhető azoknak eselédkönyvekkel ellátása és eselédnyilvántartásba bejelentése.

— **Immaculata ünnepely.** A csiksomlyói róm. kath. tanítókepző ifjúságának Mária-kongregációja szépen sikerült házi ünnepséget rendezett dec. 8-án az Immaculata tiszteletére. A hideg, fagyos téli időben az ifjú leventék tavaszi verőfényt varázsoltak a hallgatók szívébe. Az ünnepséget d. e. közös szentáldozás előzte meg. Majd d. u. 1/24 órakor egy szép zenedarab előadása nyitotta meg a programot, melyet a kongregáció zenekara adott elő F e h é r Dező IV. éves kongregánista növendék vezetésével. Ezt követte K r i z s e v s k y Albin IV. éves, a kongregáció prefektusának beszéde, melyben az ünnep jelentőségét fejtegette. Két szépen sikerült szavalt, egy Mária-ének és egy zenedarabnak precíz előadásán kívül G á l Sándor IV. éves kongregánista tartott nagyon tanulságos felolvasást, melyben a kereszténység legveszedelmesebb ellenségét: a szabadkőmívességet és a szociáldemokráciát mutatta be kellő világításban. Az ünnepséget K o v á c s A., a kongregáció prézeze zárta be, az ifjúságot kitarásra, igazi keresztény életre buzdítva, hogy majd az életben is mint népnevelők hűséges leventéi legyenek a Széplőtelenek. A hallgatók a pápai himnusz hangjai mellett oszoltak szét.

— **Oltáregyleti közgyűlés Székelyudvarhelyen.** A székelyudvarhelyi oltáregylet december 4-én tartotta évi közgyűlését, melynek főpontját a tisztikar újrakalkálása képezte. Ugyanis az ezelőt három évre megválasztott tisztviselők lemondottak s a választást egyhangú szavazással következőképpen ejtették meg. Elnök: özv. Gonda Jenőné, alelnökök: Homoly Lajosné és Soó Gáspárné, rendező elnök: dr. Vass Lajosné, pénztári ellenőrök: Simó Mátyásné és Fröhlich Ottóné, főruhátáros: Lukácsffy Teréz, segédruhátárosok: Dézsy Ilona, Daróczy Erzi és Szabó Teréz, pénztáros: dr. Luchhaub Gyula, jegyzők: Gergely Ilonka és Dézsy Lajos. Valamennyien elfogadták, csupán az elnök, tekintettel győngye egészségére, kérte, hogy helyette mást válasszanak meg, a közgyűlés ismételt kérésére egy évre s nem háromra mint ügyvivő elnök vállalta el az egylet vezetését.

— **Iskolák bezarása Brassóban.** A nagyon is elharapódzott vörheny járvány miatt az összes brassói óvodákat, elemi-, polgári- és tanonciskolákat hatóságilag e hó végéig bezárták. Mivel mindenik középiskolában is van több kevesebb betegséget, felös, hogy ezeket is hamarosan becsukják.

— **A „Felnőtt leányok Mária-kongregációjának” szinelőadása Brassóban.** Immaculata estején nemes műveltségben volt részük azoknak, akik szeretik a megtisztult, a vallásosság örök forrásából származó poézist s annak a színpadon való megjelenítését. A kongregáció

lelkes leányai egy gyönyörűen felépített vallásos drámával, az „Alcestis” c. művel léptek ezúttal a dobogóra. A darab a keresztények üldözésének szomorú, de termékeny korában játszák, amikor a vértanuk hulló véréből sarjadt az Üdvözítőnek szent vallása. Alcestis is pogány volt kezdetben, de az isteni tanoknak meghódolt s olyan erős hitű kereszténnyé lett, hogy a cirksz fenevadjai élé is mosolygva ment. Az isteni kegyelem csodásan megmentette két halálos veszedelemből. A hősiesség magatartás, a győngye gyermekleányok földöntúli ereje egész környezetét a Krisztus vallásának hódítja meg. Szébbnél-szebb, a könnyezésig megható jelenetek viszik tovább a bonyodalmat s a mesteri kifejtelt mindenkit megnyugtat. Ezt a szép, megható, tanulságos darabot műkedvelőktől valóban meglepő előadásban élvezhettük végig. A szereplők mindenikén észlelhető volt a meghatótságot, mindenikén egyéniséget vitte a színpadra s olyan szépen interpretálták valamenynyien a darab fontos részeit, hogy a közönség szemében is ott csillogott a meghatótságot könnye. Szépen, értelmesen, tagolva, a kellő helyen való aláhúzókkal, hangsúlyozással beszéltek s a cimszerep személyiségeit szépen enekelt is. A szereplő leányok a következők: H a l a s s y Anna (cimszerep), G r u b e r Janka, H a r t n a g e l Elza, B e n k ő Mariska és L u j z a, G r u b e r Bözsi, L á z á r Irenke, I l y é s Anci. A befejező karének zenei szépségeivel valóságban elbűvölte a nagyszámú közönséget. A darabot M. S y l v a n a rendezte és tanította be nagy buzgósággal és lelkesedéssel. A fordítást W a s y l k i e w i c z Viktor dr. végezte. Az előadást vasárnap olcsóbb helyárak mellett megismétlik. Mária lelkes leányainak ezt a szép sikerét a közönség is elismerte, amikor sűrű tapsokkal jutalmazta s elismeréssel adózott nekik az előadás után az egész közönség jelenlétében M e i s e l József apátplebános is.

— **Gyermekestély.** A marosvásárhelyi főteri szent-Ferencrendiek vezetése alatt álló róm. kath. főelemi fuiskola növendékei 1910. évi december hó 18-án a szegénysorsú gyermekek téli ruháját s karácsonyfájá javára a róm. kath. főgimnázium tornacsarnokában gyermekestélyt rendeznek változatos, élvezetes sorrendel.

— **Antimodernista eskü.** A brassói pap-ság Immaculata ünnepén a nagymise előtt tette le az antimodernista esküt a főesperes kezébe.

— **Vizvezeték Petrozsényban.** Alig van város Magyarországon, mely olyan amerikai fejlődést tudna felmutatni, mint Hunyadmegyének ez a községe. Tizenöt évvel ezelőt még alig volt négyezer lakosa, ma pedig tizenötezer léleknel is többet számlál. Újabb időben az államkincstár is hozzájárul a vidék fejlesztéséhez, mert nagyarányú berendezéseket létesít a kincstári bányák üzemének a fokozására. A fejlődés természetes folyamánya, hogy a Zsil szűk völgyében lekvő Petrozsény község olyan összecsúfoltan épült, hogy a közúti közlekedés, közrendészeti és közegészségügyi intézmények létesítése már elodázhatatlanná vált. Villamos világítást, kórházat, kövezést és csatornázást már létesítettek,

legutóbb pedig elhatározták a vízvezeték megépítését, mert a kutak által nyújtott ivóvizet a bányavizek megfertőzték. A vizkutatási tanulmányok megépítését és a tervek elkészítését Varga József budapesti magánmérnökre, az országosan ismert szakértő vizkutatóra bízták, ki a községtől tizenhárom kilométerre, a román határnál, olyan bővizű hegyi forrásokat kutatott fel, amelyek nemcsak Petrozsény községet, de az útba eső Petrilla és Lónya községeket, a Deák, Wekerle és Csimba kincstári gyarmatokat, valamint a salgótarjani községbányatársulat munkástelepeit is ellátják kristálytiszta, üdítő ízű és egészséges forrásvízzel. A vízvezeték a jövő évben építik meg.

— **Rakóczi pohara.** A kolozsvári református egyháznak ereklye-kincsei között van egy régi kehely: a Rakóczi-kehely. Feltve őrizték századokon keresztül és az idők számos viharában megtartották. Tudta a református egyház, hogy igen nagy kincs a pohár, de hivatalos becsülés alá a kehely csak nemrég került. A hivatalos becsülés után mint ötvös munkát is igen becsülték, de mint II. R a k ó c z i Ferenc poharát határtalan értékesnek mondták. Megtudta ezt a Nemzeti Múzeum és sietve száz-ezer koronát ígért a kehelyért a kolozsvári református egyháznak. Az ereklye azonban nem eladód. Mint drága kincset az egyik kolozsvári bank vasszekrényében helyezték el.

— **Szerencsés gondolat.** Ebben a cudar XX. században, — amidőn élet nimbuszt tépdéső feministák gyűlésein találkoznak — ime egy világosító jelenség. Az erzsébetvárosi „Oltáregylet” estélyen történt. Érdekes, mert szokatlan, de meg is szivlelendő. Épen azért nem suhanhatunk el fölőtte anélkül, hogy valami kis tanulságot le ne vonjunk a jövő számára. Egy nő, aki magasabb, tisztább eszményeken nemcsak magat lelkesedik, hanem — mintegy apostolútra kelve — másokat is lelkesít. Nemcsak maga dolgozik, de idegen városba fírad és szavának varázsával másokat is a magasabb eszmények szolgálatába szegődő munkára edesget. Sőt inkább munkára tüzel. És sokan várják, még többen hallgatják. Megszeretik a szavát, mert rokon női lélek lüktet benne. Fájdalommal tapasztalhatni az utóbbi időben, hogy a városi közönség nagyon fízak a vallásos színezetű ünnepélyeken, matinekon résztvenni. Azt mondják — sokszor igazságtalanul — hogy az ilyen műsoros ünnepélyek unalmasak. Az erzsébetvárosiak most megtalálták a sikerre vezető utat. Oltáregyleti estélyük keretében nemcsak a „szavalt” és „ének” számoknál találkozunk nőelődökkel — hiszen ez igen gyakori — hanem az „ünnepi beszéd” pontjánál is. Szerencsés gondolat, mely több hatást, több eredményt rejt magában. Ilyen értelemben üdvözölni tudjuk a „nő-elődök” felleptetésének gondolatát.

— **Újfajta apostolkodás.** A technika vívmányainak egyik legértékesebbje a vetítőgép. Az ifjúság s a nép vezetőinek kezében megbecsülhetetlen kincs. A művelt külföld hamar fel fogta értékét. Alig van külföldön, kivált Belgium,

FIGYELEM!
„AIDA” VERGE és **„BLUE STAR” CONTINENTAL**

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.
 :: ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL! ::

Francia-, Angol-, Olasz-, Németországban falu, ahol nem használnak. Pap, tanító vetített képekkel élénkíti előadásait az iskolában és tartja össze a tagokat az egyesületekben. A vetített képek hatása óriási. Hazánkban is egyre terjed a vetítőgép használata. Főképp mióta a nyitrai kath. ifjúságot védő egyesület csekély tagdíj (évi 20 kor.) elleneben szebbnél-szebb, leginkább vallásos tárgyú képeket (évenként 8 sorozatot) és megfelelő előadásokat bocsát a tagok rendelkezésére. Az előadások mind rendkívül értékesek. Egy-egy vallásos tárgyú előadás hatása különb minden prédikációénál, de csak akkor, ha a képek bemutatása a tárgyhöz illel komolysággal történik, ha az előadáshoz nem annyira a laboratóriumban, mint inkább Krisztus keresztje lábainál készülünk. Ez esetben a vetítés igazi apostolkodás. Modern apostolkodás. A nevezett egyesület az érdeklődőknek készséggel nyújt utbaigazítást. Tagoknak kívánatra vetítőgép is beszerez a lehető legolcsóbb árban.

— **Az Uránia kolozsvári fiókjának megnyitása.** Szombaton nyitották meg az Uránia-színház kolozsvári fiókját, Molnár Viktor államtitkár jelenlétében. Az új színházat Pékár Gyula nagysikerű darabjával: Napaleonnal nyitották meg, amelyet a szerző olvasott fel.

— **Tanulók segélyezése.** A brassói r. k. főgimnázium kebelében alakult „Kovács Antal segítőegyesület” dec. 8-án tartott választmányi ülésében 432 koronát utalt ki szegény tanulóknak segélyezésére s ennek foganatosítását egy három tagú bizottságra ruházta.

— **A civilizáció és a hazugság.** Egyik pesti úri szalonban nagy, nyomtatott betűkkel ez van kiírva: „A szivélyes marasztalást ne tessék komolyan venni” — a vendéget aztán, szivélyesen marasztalják — micsoda hazugság ez! Vagy ezek a felirások: „az idő pénz” mit jelent mást, minthogy, hordd el már magadat?! Oh, kitűnő mester a civilizáció, még arra is megtanít, hogy kell a gondolatokat más ruházatba bújtatni, pl. „Vigyen el az ördög”, — ezt ma így ejtik ki: „Szerencsés jó reggelt kívánok!” — „Micsoda szél hozta ezt már megint?” ennek ez a civilizált alakja: „Örülök a szerencsének, az Isten hozta!” Vagy ha egy kellemetlen vendégünk távozik s azt kívánjuk, hogy akkor lassak, mikor a hátunk közepét, azt ezekkel a szavakkal adjuk tudtára: „De ne olyan ritkán tessék jönni! Minél hamarabb legyen szerencsénk!” Vagy ha valakinek rakoncátlan, ostoba gyerekét, kinek ráadásul Darwin emberszármazási nézetét önként következtessük, azt úgy mondjuk: „Oh milyen kedves anygal, egészen az apja!”

— **Köszönetek.** A dásáknai fiókkoltáregylet hálás köszönetét fejezi ki a kolozsvári oltár-egyletnek, hogy tárlatából a dásáknai templomnak a következő tárgyakat juttatta: 1 db. oltár-abroszt, 1 albat, 2 humeralet, 2 piros minisztrans ruhát, 1 karinget, 1 fehér velumot, 1 ciborium köpenyt, 2 stólat, 1 csemetgyűzőhöz való himzést, 1 pacifikálet, 3 miseruhát, 12 kehelytörölt, 6 korporálét. Isten fizesse meg!

Fogadjá mely hálának, igaz köszönetünk nyilvánítását a szegény lajosfalvi iskolás gyermekeknek ingyen küldött 80 db. új kis katekizmus átengedését a Szent-István-Társulat igazgatóságá. B e s z e d i t s Bertalan, lajosfalvai lelkész.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **Élet.** Alkalmunk volt a múlt napokban az Élet szerkesztőségében megfordulni s látni azt a nagy munkát s zajos tevékenységet, melynek eredménye mindig az életre való Élet. A legutóbbi száma következő tartalommal jelent meg. Pénz. (Vasárnapi levél.) Vampa. — Versek. Erdős Renée. — Hunsziv. Krudy Gyula. — A zene és modern élet. Csáth Géza. — Jön a banda. (Költ.) Detlev. v. Lilieneron. — Téli sportélet a Tatrán. Dr. Vigyázó D. — Változás. Bokor Malvin. — Csak úgy, mint otthon. Kanizsai F. — Spanyolföldi impressziók. Enyedi B. — Galambszárnyak. (Regény.) Pásztor József. — A kékkői tűzpalota. Harsányi Lajos. — Könyvek. Képek. Színház. Zene. — Szembe a nappal. — Egy barátságos ház története. — Komédia. — A királyok. — A kard. — Egy költő vallomása. — Mitértem kiállítás. — Geyer Stefi. — Debussy-est. — Heti problémák. — Oberammergau. — Nagyhercegség. — A bérkoosis. — A felségs doktor. — A friss báró. — Vonat a kirakban. — Szerkesztői üzenetek.

* **„Borromeus”** című jeles hitazonosítási folyóiratunk új, XXV-dik évfolyamának most megjelent első füzetével megkezdte negyedszázados érdemes multjának befejezését. Alapos, korszerű és szónoki művészettel kidolgozott szentbeszédek közül minden vasárnap és ünnepnapra s a legkülönbözőbb alkalmakra (temetés, esketés, templom- és haragszentelés, búcsunap, stb.), nagyböjtre, májusra és júniusra pedig szentbeszéd sorozatokat. Szakférfiak kitűnően hasznavehetőnek ítélték. Évi előfizetése 8 kor. A XXIII. és XXIV-ik évfolyamokkal együtt: 20 kor. Megrendelési címe: „Borromeus” szerk. kiadója, Győr. Ugyanott kaphatók Szuszai Antal következő jeles munkái: Apologetika. Kötve 4.50 kor. Előkészület a nagy napokra. Első gyónásra és áldozásra, valamint a bérmlásra remek előkészítő oktatások. Füzve 5.30, kötve 6.50 kor. Kalauz a krisztusi életre. Nagyszerű gyakorlati erkölcstan. Füzve 3.80, kötve 5.— kor. Jézus és Maria. Dogmatikus szentbeszéd, Birálói szerint mintabeszéd. Füzve 5, kötve 6.60 kor. Messiás, Bűn, Búcsú. Adventi és nagyböjti szentbeszéd- és oktatás-sorozat a búcsúról. Füzve 2.20 kor.

* **„A Kath. Hitterjesztés Lapjai”** ez évi 10-ik, decemberi füzeté kiválóan érdekes tartalommal jelent meg. A tanulságos és ismeretterjesztő képes havi folyóirat előfizetési ára: egész évre 6 korona. Megrendelhető „A Kath. hitterjesztő Lapjai” kiadóhivatalában, Nagyvárad, Papnevelő-intézet.

Csiki Cantionale.

Nemrég Körödi Mihály csikszenmiklósi plebánus szava tette a Csiki Cantionale. Szent igaz, meg kell menteni a régi énekeket, melyekben egyszerű, keresetlen szavak mellett dogmatikai tartalom, vallásosság, kellemes dallam van. Valódi, szűz népelemek, melyekben nincsenek szükségtelen szövirágok, édeskés cikornyás dallamok! Ezeket ha halljuk énekelni, nemesak azt mondjuk: óh be szépek, — hanem sirunk is.

Ami pedig arra készlet, hogy e kérdéshez hozzájáruljak, — a következő:

Szükségem volt „Egészen szép vagy Maria” lekottázott dallamára, melyet minden csiksomlyói diák (lehet, hogy a csikszeredai diák

elfelejt) ismer. Szeret. Hasonlóképen „Magasztalja” Szűz Mária énekére, mely sokban különbözik Kersch és Zsasskovszky dallamoktól, — szóval a Csiki Cantionale nőtája, melyet minden székely fül megszokott s szív-lelek bevett. És kihez fordulhattam volna, ha nem Baka János jelenleg nyug. csikszenmártoni kántortanítóhoz, az Erdélyegyházmegye kántorainak nestorához, a Csiki Cantionale alapos ismerőjéhez.

Most pedig a jó kántor bácsi megbocsát, hogy hozzám intézett levelet a jó ügy, becsléletes munka, a szép cél érdekében nyilvánosságra hozom. Ugyanis személyesen láttam, hogy méhese mellett nyári szünidő alatt nem anekdottazva eregette cigarettájának ezüst karikájú füstjét, hanem ott a virágos filagóriában gyűjtögette, rakta össze a régi énekeket négyes hangra, orgona kísérettel. Remélte a legjobbat. Remélte, hogy e kincseket megmentheti a végpusztulástól, remélte, hogy nevenek még maradóbb emléket állíthat. S ime, milyen sorokat kenytelen írnia — mikor én is kérdeztem — mikor jelenik meg énekgyűjteménye?

„Úgy hiszem, a Közművelődésben olvasta a Körödi Mihály cikket a Csiki Cantionaleról. Nem tudom, mi lesz belőle, ha Maecenások nem akadnak. Impurumával készen volnék. Közélen 500 régi és új éneket írtam össze. Ha hirtelen meghalok, — gyűjteményemet, — mert halátlan a világ, — megsemmisítem, — nem tudom ki fogja többé még így is összeállítani. Egy felszázad óta gyűjtöm ezeket s P. Simonnak is munkatársa voltam. A hangjegyes könyvek kiadása felette költséges. Erdélyben megnyomda sincs. — No de megvállik, mit hoz a jövő.”

Eddig a levél s itt álljunk is meg egy szóra. Keserűséggel és reménységgel telt sorok. Nagybecsű kincsre, felszázados munkára a koronát kellene rátennie, de partfogó, maecenás nélkül nem teheti. Ha minden plebánia megrendelést bejelentene, ha felsőbb hatóság is jóváhagyná, ha a papságtól biztatást nyerne, — közfoglalomban átmenne a nyomás után. Külömben a halálos ítélet alighanem beteljesül a Csiki Cantionalen.

Irodalmilag is értékelni kell a Csiki Cantionale megmentését. Székely vallásos népköltészet gyöngyei foglaltatnak abban. Mai napság szájhagyományon nem marad meg a költemény, csak a papirt őrzi meg. P. Tima nem tanítja már a képezden, lassan-lassan a szöveg is kihál, ezzel a dallam is — vagy legalább kiforgatva ősiségéből.

Egyházi szempontból is örövendeni kellene, hogy akadt valaki, aki a kath. székelyföldi vallásos buzgóágának, hitének élő virágát, — melyeknek illatárjában maradt meg az anyszentegyház számára és az erdélyi egyházmegye oltalmára — összegyűjtötte és kéziratban a sajtót várja.

Zenei szempontból kritikát a hivatottak mondjanak. Annyi bizonyos, hogy a Csiki Cantionale énekeinek dallamai közül nagyon sokat fülhagyomány nyomán kitűnő zenei hallással Baka János őriz régi, egyszerű eredetiségükben. S ha már impuruma vetette — mindenképpen örövendetes volna, hogy a fehéren a fekete napvilágot is lásson.

György Gábor,
dásáknai lelkész.

Támogassuk szívvel-lélekkel, vagyis tollal és pénzünkkel az egyházmegyénk érdekeit szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

Aki oly ujságokat vagy más iratokat olvas, melyeket vallásellenes emberek írnak, saját lelkén követ el öngyilkosságot. Stolz Albin.

CSARNOK.

A nagysinki róm. kath. plébánia története.

— Közli: **Tözsér László.** —

(Folyt.)

II. Nagysink régi hitélete.

A történelem bizonyossága és a kútfők tanúsága szerint Nagysinken a kath. ker. hitélet a szászok letelepedésével azonnal megindult, mert a szász nép már bevándorlásakor művelt iparos és földműves, egyházilag szervezett nép vala.¹⁾ Én legalább az eddigi egyháztörténelmi kutatásaim és tanulmányaim után azt állítom most is, mint a szászregeni plébánia történetének nem régi közlése alkalmából²⁾, hogy a szászok papjaikkal együtt vándoroltak be ide is; mert csak így lehet megmagyarázni, hogy ez az idegen nyelvű letelepedett nép letelepedése után mindjárt templomokat épít és szervezett egyházi életet kezd élni új telepein. Így olvasom Domushistoriánkban „De primis Ecclesiis in Nagysink“ c. alatt: „Ipso anno 1143. quo Candatus Henningus Schenk aedificare coepit Nagy-Sinkinum, etiam Ecclesiae Parochialis fundamenta in colliculo loci extremo versus orientem posita fuerunt, subsequentibusque annis turris major et muri propugnaculorum loco consummati sunt.“³⁾ Ezen és a következő szavak értelmében tehát a letelepedett nagysinki szászok házaikkal egy időben templomot is kezdtek építeni a mostani régi szász templom helyén „in honorem B. M. V.“ s ez a főoltárképe Máriának Balthes Frigyes 1824. évi nagysinki szász főpap bizonyossága szerint is csodatevő kép volt, melyet a károlyfehérvári székes-egyházba vittek s onnan helyette egy más szállítottak Nagysinkre, t. i. „Salvatore in medio Discipulorum Thomae incredulo et digitos in latu ponentis dicentem: Noli incredulus esse“. A szász egyháznál még most is őrzött régi pecsétnyomó képe szerint azon főoltárképen Mária Jezust karjain tartja. Azt hiszem, e régiségnek kegyeletes emlékre vésette bele Georgievits Sándor plébános mostani plébániai pecsétnyomónkba is a kis Jezust ölebe tartó Máriának képét, holott most templomunk „ad S. Crucem“ van dedicalva.⁴⁾ Az akkor épült első templomnak hat kis oltára volt az írárok és a hagyomány szerint. Szintén a régi írárok szerint itt Nagysinken két klostrom volt; egyik a mai Krongasseban „in honorem S. Salvatoris“, a másik pedig „in honorem S. Nicolai“ a mai gör. kel. templom helyén, de a mely klostoroknak ma semmi nyoma, csak emlékezete az írárokban és a jámbor néphagyományban. Volt még a Morgonda felé vezető Neugasseban balról egy kápolna „Capella ad S. Servatium“, melynek ma szintén semmi nyoma nincs. Mind ezen feljegyzések⁵⁾ és emlékek elegendők arra, hogy itt már mindjárt 1143. után egy virágzó egyházi életre a legbiztosabban következtethessünk. De ennél többet nem tehetünk, mert az idő vasfoga mindent megemészített azokból a nagyon régi időkől; a mi pedig fennmaradhatott volna is, az ellutheránosodott és még most is elfogult szászok azt is megsemmisítették, hogy így a katholicizmusnak még az emlékezetét is kiolták nemet lelkükből. Amde a historiát nem

tudták megsemmisíteni s régi templomuk még ma is emlékezteti őket, hogy őseink mégis katholicusok voltak s ezen vallásban gazdagabbak és boldogabbak lehettek, mert ma már nem képesek a remek régi kath. templomuk helyett egy hasonló művészeti luth. stílus templomot építeni, hogy azt a régi kath. templomot a régi katholicusoknak már utódjai és törvényes örökösei vehetnek hírtokukba. De hála Istennek, most nincs szükségünk rá, mert 1824-ből nekünk is van egy remek és szép kis templomunk szintén a piachelyiségen.⁶⁾ De erről csak kétszáz szöveg.

Gross Schenk = Nagysink már az alapítás alkalmával egy nagyobb központ és a szomszéd szász telepítvények között népebb helység lévén, nem esoda, ha később is úgy politikailag, mint egyháziilag megtartotta központi vezető jellegét. Tudjuk, hogy a szászok földje is a székelyekhez hasonlóan Székelyre lett osztva. Egy ilyen Székelt képezett Nagy-Sink-Szék is, melynek székhelye a mai Nagysinkünk volt. Kezdetben hét ilyen Szék volt a Szászok földjén, u. m. 1. Szeben-szék, 2. Ujgyház-szék, 3. Szászváros-szék, 4. Kóhalom-szék, 5. Szerdahely-szék, 6. Segesvár-szék, 7. Szászsebes-szék.⁷⁾ Ezekhez később járult a más két Szék: Medgyes-szék és Sink-szék s még később a Barcság és Beszterce, úgy, hogy az egész szászföld a XV. században egy közös fő, a szebeni ispán és gróf hatósága alatt állott.⁸⁾ Az 1841-ben Kovács Miklós erdélyi püspök által kibocsátott erdélyegyházmezei térkép szerint a Szászföld a következő részekből áll: 1. Kóhalom szék, 2. Segesvár szék, 3. Nagy-Sink szék, 4. Ujgyház-szék, 5. Medgyes szék, 6. Szeben-szék, 7. Szerdahely-szék, 8. Szászsebes-szék, 9. Szászváros-szék, 10. Beszterce vidéke, 11. Brassó vidéke.⁹⁾

A szászok földje egyházilag kezdetben Decanatusokra (az esperességek, archidiaconatusnak német eredetű elnevezése) volt felosztva, a mint szerepel még most is Schematismusainkban a „Decanatus Cibiniensis“ és „Decanatus Barcensis“ elnevezése a szebenfogarasi és a brassószentmiklósvári espereskerületek latin neveiben. „Decani nomen derivatur ab eo, quod ordinarie decem parochiis praepositi sunt, unde et districtus eorum decania, decanatus iam antiquissimo tempore appellatus est. Nomen decanatum occurrit iam in conc. Agath. a. 506 . . . Viccerchiaconi in Hungaria, alibi vocantur Decani rurales.“¹⁰⁾ A szászok földjén összesen 14 Decanatus volt: 1. Mediensis (medgyesi), 2. Cibiniensis (nagyszebeni), 3. Barcensis (barcsági, brassói), 4. Bisztricensis (besztercei), 5. Antesilvanus-Sabaesiensis (szászsebesi), 6. Kisdensis (?), 7. Kosdensis (kóhalmi), 8. Schelkensis (selyki), 9. Schenkensis (sinki), 10. Leschkirchensis (újgyházi), 11. Bolgatiensis (bolgáti), 12. Bogatiensis (bogáti), 13. Regnensis (szászregeni), 14. Laslensis (?).¹¹⁾

Tehát Nagysinken is decanatus, esperesség létezett a kath. szászvilágban, de úgy, hogy a nagysinki és az újgyházi decanatus papsága, vagyis capitulum felett a nagyszebeni dekan mintegy fölényt gyakorolt, miert is a nagysinki decanatus „capitulum subrogatum.“ rövidebben „Sarrogatia“ néven is nevezték. A szász szokás szerint tehát ez a „capitulum“ szó nem kép-

talant, hanem egy decanatus pagságának a testületét jelentette. Így olvasunk a régi okmányokban: capitulum Nagysinkense, capitulum Leschkirchense, capitulum Cibiniense, a mi mindenütt nem jelenthet káptalant, hanem csak a papság testületét. Domus historiánk¹²⁾ bizonyára az itteni szász egyház kútforrásai nyomán még azt is feljegyezi, hogy a medgyesi, szászsebesi, selyki, bogáti, bolgáti és laseni decanatusok a fejevári (erdélyi) püspök joghatósága alá tartoztak; a szebeni, sinki, újgyházi és brassói decanatusok pedig a milkovai püspök alá; a besztercei, kóhalmi és kysdi kezdetben a fejevári, később a milkovai püspök jurisdictioja alá. Mikor pedig a milkovai püspökség a tatárjárás folytán feldulatott, annak joga a szebeni prépostokra szállott át, kik majdnem hogy püspöki méltóságot nem csikartak ki II. Endre magyar királytól, hacsak III. Ince pápa Willermus erdélyi püspök kérésére azt meg nem tagadta volna egy 1212. február 12-ikeről kelt breveiben.¹³⁾ Ennek bővebb taglalása azonban nem tartozik tárgyhoz.

Hogy a nagysinki (schenki) decanatushoz mely parochiák nem tartoztak, nincs jelezve Domushistoriánkban; annyit azonban biztosan állíthatok, hogy a régi Nagysinkszéknek mind a 22 faluja nem tartozott hozzá, mert az 1334. évi pápai tizedjegyzék¹⁴⁾ szerint ezen falukból több a szebeni prépostsághoz tartozónak jelezte, mint pl. Kissink, Szentagota, Prázsmás, Brullya, Boldogfalva, Mártonhegy, Nádpatak, Bobolc, Szász-Vessződ, Vérd. Ha ezeket kiszámítjuk Nagysink-szék régi 22 községe közül, akkor a nagysinki dekanatushoz tartoztak volna 1. Nagysink, 2. Százhalom, 3. Nagysáros, 4. Gerdály, 5. Rozsonda, 6. Jakabfalva, 7. Ujfal, 8. Bányák, 9. Lesse, 10. Morgonda, 11. Kálbor. Ha így lenne a dolog, a decanatus plébániáinak a száma mégis a tízes (10. decem.) számkörben mozogna (10).¹⁵⁾

A nagysinki Decanatusnak még ma is megvan a pecsétnyomója még a reformáció előtti kath. időkől az itteni szász luth. egyház birtokában; még abból az időből természetesen, mikor a főoltár képe még a Boldogságos Szűz Mária volt karján a kisdéd Jezussal, mert a hoszszukás tojásdad alakú régies pecsétnyomóba is Mária képe van bevésve karján a kisdéd Jezussal, s rajta ezen körirat olvasható: „Sigillum Surrogatae (Decanatus) Nagy-Sinkensis Anno 1526.“ Ezen régi pecsétnyomóról azt jegyzi fel Domushistoriánk írója P. Gisl Ádám szerzetes lelkész 1824-ben, hogy azt neki az akkori szász főpap, Balthes Frigyes György megmutatta azal a megjegyzéssel, hogy Fehérvárt egy más akarnak csináltatni, melyben ne legyen benne a Boldogságos Szűz. — Sancta Maria, ora pro nobis, etiam pro Saxonibus . . . még a szászok is!¹⁶⁾

Tán mondanom sem kell, hogy a nagysinki szászok is követték német fajrokonok Lutheránizmusát a 15. századbeli reformatio korában, midőn is magukkal vitték a szép nagy régi kath. templomot, iskolát, s mindent, mi kath. életet mutat. A katholicizmus teljesen megszűnt, de megmaradt emléke, melyre még a mai generációk is szívesen emlékeznek vissza, mert templomuk még ma is egy nagy és szent felkiáltójele az itteni régi tekintélyes katholicizmusnak.

(Folyt. köv.)

1) Kuliffay: Erdély története, 33. lap.
2) „Közművelődés“ 1894. évi.
3) P. Gisl: Protocollum Historiae Parochiae Nagysink, pag. 12.
4) Schematismus pro a. 1903. pag. 65.
5) Protocollum Historiae Parochiae Nagysink, pag. 12.

6) Protoc. Hist. Paroch. Nsinek, pag. 53.
7) Szilágyi S.: Erdélyország története, I. k. 47–48. lap. — Pallas Nagy Lexikona 15. köt. 451. lapja. — Szilágyi S.: A magyar nemzet története, II. köt. 411–416. lap.
8) Szilágyi S.: Erdélyország Története, I. k. 48. lap.
9) Az erd. róm. kath. egyház földrajza — Kovács Miklós rendeltetéből kiadta csikszépvízi Deák Lajos 1841.
10) Dr. Demkó: Jus Ecclesiasticum, vol. II. pag. 492.
11) Protoc. Hist. Paroch. Nagysink, 10. lap.

12) Id. mű: 10. lap.
13) Szilágyi: Erdélyország története, I. k. 32. lap.
14) Beke Antal: Az erdélyi egyházmegye képe a XIV. század elején, 203–207. lap.
15) Protoc. Hist. Paroch. Nagysink, pag. 5.
16) U. o. 15. lap.

Az „UTITÁRS“.

A szíves érdeklődők tudomására hozzuk, hogy az **UTITÁRS** finom vászonkötésben, 2 korona árban legközelebb meg fog jelenni. Tájékoztató végett a választos levelezőlapok mielőbbi beküldését kéri **SOÓTHY.**

Alapított 1840-ben-1890-ben állami ezüstéremmel kitüntetve.

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott haranggyár, ARAD, Rákóczy-utca 11—28.

Ajánlja a hangoknak előreváló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel igen teletemes súly és armegtakarítás értékű ép. u. egy ilyen szabadalmazott 260 kg. súlyú harang hangja egy más régebbi szerkezetű 460 kg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű forgatható vasharang felszerelést, melyek a tornyot nem raskództatják, járassuk oly könnyed, hogy egy gyermek is több harangot húzhat egyszerre.

Régi harangoknak ilyen forgatható könnyen húzható vasszerelésre való átalakítását. — repedt harangoknak újraváló ontését vagy esékely felülfizetés mellett való becserelését.

Tüzmentes és szilárd vasharang-állványokat. Több évi szavatolás. Kedvező fizetési feltételek. Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

Legközelebb megjelenik a képviselőházban most letárgyalt új

Polgári Perrendtartás

czimű könyv.

Birák, ügyvédek, kereskedők és iparosoknak nélkülözhetetlen!

Osszeállította, magyarázatokkal és széjjegyzetekkel ellátta:

CSILLÉRY DÁVID, kir. járásbíró.

A 400 oldalra terjedő törvénykönyv, mely a legfinomabb papíron, zsebben horhatható alakban lesz kiálltva. — **Bolti ára fűzve 6 korona.**

Megrendelhető:

MANYÁK ÉS TÓTH

könyvkiadónál **NAGYKÁROLYBAN** és minden hazai könyvkereskedőnél.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)

egyházi ruha és reverenda-szabó **PÉCS, Ferenciek-u. 9.**

Évek hosszú gyakorlata képezt a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott **reverendák és címádák, papi civil öltönyök** előállítására.

Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egyházi ruhák**: casulák, pluvialek, velumok, baldachnumok, minisztráns ruhák, zászlók, lobogók, karingek, albak, kehelyruhák stb. készítettnek.

Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség** tekintetében. Tessenek meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek.

! Költségvetés, árjegyzék ingyen. !
— Személyesen is megjelenek —

Szőlő-

oltványokat

szálat amerikai sima és gyökerecs vesszőket különféle fajokban, fajtisz-

tasággal jótallva, legdúsabb választékban a márevek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert: **Küküllőmenti első szőlő-oltvány telep.**

TULAJDONOS:

CASPARI FRIGYES.

Medgyes 75. sz. (Nagyküküllő megye.)

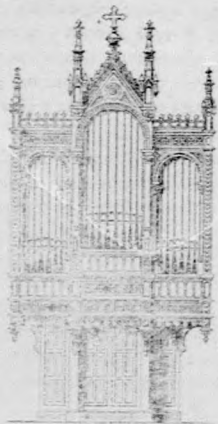
Tessenek képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben találhatók az ország minden részéről érkezett **elismert levelek**, ennélgya minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől ugy szó- nint irasbelileg bizonyosságot szerezhet magán k fenti szőlőtelep **feltetlen megbízhatóságáról**

BODA JOZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és a m. t. egyháztanács szíves tudomására hozni, miszerint

Orgona és harmonium építő műhelyemet

teljesen újonnan rendeztem be, minek utána módomban áll a legnagyobb szabású orgona építését is elvállalni, Bárminemű javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközölök.

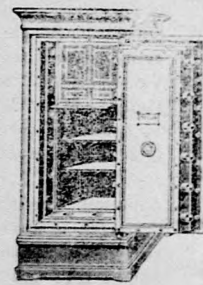
A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPÍTVÁ 1898.

ALAPÍTVÁ 1898.

Magyar gyártmány.

Tudvalevő, hogy minden egyháznak tűzmentes szekrényt kell szereznie. Amely egyháznak még eddig nincs tűzmentes szekrénye, forduljon bizalommal

METEOR

pénzszekrény- és tresorgyárhoz

■■■■ Budapest, VI. Gömb-utca 59. ■■■■

Mintatelep V. Marokkoi-u. 4.,

hol a legegyszerűbbtől a legkomplikáltabb tűz és betörésmentes szekrények kaphatók.

Az Erdélyegyházmegyei központi alapítványi pénztár Gyulafehérvár, a Veszprémi püspökség és a Szent-István-Társulat Budapest stb. szállítói.

Árjegyzék díjmentesen küldetik. ■■■■ Telefon 103—71.